

UPPSALA
UNIVERSITET

Folkrätt och nationell rätt

T1

Rebecca Thorburn Stern

Vad är folkrätt?

- Den internationella rättsordning som reglerar förhållandet mellan (i första hand) stater

Viktiga skillnader mellan folkrätten och nationell rätt:

- Folkrätten är en horisontell rättsordning, nationell rätt vertikal rättsordning
- Folkrättens primära subjekt är stater, inte individer
- Statssuveräniteten central princip, stater (i alla fall i teorin) jämbördiga
- I folkrätten finns inte sanktioner eller påföljder på samma sätt som i nationell rätt – ingen världsdomstol – däremot olika organ för att slita tvister mellan stater och i vissa fall ställa individer inför rätta (internationell straffrätt)

Folkrättens källor

- Internationella domstolens stadga, artikel 38 – brukar ses som en uppräkningslista av folkrättens källor
 - traktater (skrivna överenskommelser mellan stater)
 - sedvanerätt (oskriven rätt som stater anses som bindande)
 - allmänna rättsgrundsatser
 - doktrin och domar (inte lika tungt vägande som de tre första)
- "Soft law": icke-bindande deklARATIONER, avgöranden från olika övervakningsorgan, resolutioner m.m., m.m. Olika syn på vilken status denna typ av källor har och hur mycket vikt de ska tillmätas vid tolkning av folkrättsliga regler.

Hur blir den folkrättsliga regeln bindande för en stat?

- *Sedvanerätt* (icke skrivna regler) blir bindande för stater när stater är överens om att en sedvanerättslig regel har uppkommit och blivit rättsligt bindande för staterna, något staten visar genom rättspraxis, hur den agerar i olika frågor och vad den säger (*opinio iuris*).
- *Traktater* blir bindande genom att en stat tillsammans med en eller flera andra stater kommer överens om ett avtal dem emellan som man antar, signerar och kanske också ratificerar (regler i Wienkonventionen om traktaträtt).
- Ratificering innebär att den nationella parlamentet godkänner att staten blir bunden av traktaten (jfr RF 10:3).

Monism och dualism

- Monism: internationell och nationell rätt är en och samma rättsordning. En regel som blir bindande för staten blir i princip möjlig att tillämpa på nationell nivå utan att någon särskild lagstiftningsåtgärd behövs.
- Dualism: internationell rätt och nationell rätt är två separata rättsordningar som existerar parallellt. För att den folkrättsliga regeln ska kunna tillämpas på nationell nivå måste den omvandlas till nationell rätt på något sätt.

Monism och dualism, forts.

- "Konstitutionell frihet att bestämma"
- I en dualistisk stat kan en folkrättslig regel i princip vara bindande för staten utan för den skull vara gällande på nationell nivå.
- Folkrätten ställer inte krav på hur en folkrättslig förpliktelse genomförs, bara att den gör det – men: nationella regler kan inte åberopas som försvar för att inte genomföra sina folkrättsliga åtaganden

Hur kommer folkrätten in i den nationella rätten?

- Sedvanerätten: genom tolkningsregler och presumtionsregler
- Traktatsrätten kräver någon metod för införlivande:
 - *konstaterande av normharmoni* (inga ändringar behövs)
 - *transformering*: traktaten i sin helhet, eller delar av den, omvandlas/skrivs om till nationell rätt
 - *inkorporering*: traktaten i sin helhet, eller delar av den, görs till nationell rätt som sådan.
- Principen om fördragskonform tolkning: svensk lagstiftning ska tolkas i ljuset av våra folkrättsliga förpliktelser (som då rättstillämparen måste ha kännedom om, i alla fall i viss mån).
- Allt får ses i ljuset av en ökad internationalisering av rätten: spelar det någon roll var regeln kommer ifrån i slutändan?

UPPSALA
UNIVERSITET

Tack!

rebecca.stern@jur.uu.se